

Arkadiusz Domaszek

Ochrona danych osobowych – obowiązek duszpasterski

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 53/3-4, 43-67

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. ARKADIUSZ DOMASZK SDB
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH – OBOWIĄZEK DUSZPASTERSKI

Treść: Wstęp. – 1. Ochrona danych osobowych w Polsce. – 1.1. Podstawowe pojęcia ochrony danych osobowych. – 1.2. Organ ochrony danych. – 1.3. Zasady przetwarzania danych oraz prawa osoby. – 1.4. Zabezpieczenie zbiorów danych i ich rejestracja. – 2. Prawo kanoniczne a ochrona danych. – 2.1. Kanon 220. – 2.2. Archiwizacja dokumentów. – 3. Kościół katolicki w Polsce a dane osobowe. – 3.1. Informacje ogólne. – 3.2. Zabezpieczenie danych osobowych. – Zakończenie.

Wstęp

Ochrona danych osobowych w państwach demokratycznych jest standardem prawnym. Podstawowym aktem obowiązującym w Polsce jest ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych¹.

Wierni Kościoła katolickiego, tak jak i inne osoby, podlegają ochronie prawnej, także gdy chodzi o ich dane. Ponadto, stosowanie ustawy z 1997 r. zobowiązuje różne osoby zarządzające bazami danych w Kościele do respektowania norm prawnych. W związku z wątpliwościami, jak stosować wskazaną wyżej ustawę, Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski wraz z Generalnym Inspektorem Ochrony Danych

---

¹ Por. Ustawa o ochronie danych osobowych, tekst pierwotny: Dz. U. 1997 r. Nr 133 poz. 883; tekst jednolity: Dz. U. 2002 r. Nr 101 poz. 926 (dalej Ustawa o ochronie). Por. literatura tematyczna: A. D r o z d, *Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz. Wzory pism i przepisy*, wyd. 2, Warszawa 2006; I. K a m i ń s k a, *Ochrona danych osobowych*, wyd. 1, Warszawa 2007; *Ochrona danych osobowych. Aktualne problemy i nowe wyzwania*, red. G. S k i b a, X. K o n a r s k i, Łódź 2007; *Ochrona danych osobowych w Polsce z perspektywy dziesięciolecia*, red. P. F a j g i e l s k i, Lublin 2008; *Prawna ochrona danych osobowych w Polsce na tle europejskich standardów*, red. G. G o ź d z i e w i c z, M. S z a b ł o w s k a, Toruń 2008.

Osobowych przygotował instrukcję na potrzeby Kościoła katolickiego w Polsce i opublikował ją w 2009 r.²

Celem poniższego opracowania jest przybliżenie problemu, który jest nie tylko zagadnieniem prawa polskiego, ale także duszpasterskim w Kościele katolickim. Troska o dobro duchowe wiernych obejmuje również szacunek dla każdej informacji na temat poszczególnych katolików. Niniejszy artykuł przybliży wymagania prawne w tej materii, tak prawa polskiego jak i kanonicznego.

W pierwszej kolejności zostaną omówione podstawowe pojęcia z zakresu ochrony danych osobowych w Polsce. Następnie zostaną przywołane i rozwinięte normy prawa kanonicznego powszechnego, które korespondują z tematyką opracowania. Na koniec zostaną przedstawione normy zobowiązujące do ochrony danych, w obrębie Kościoła katolickiego w Polsce.

1. Ochrona danych osobowych w Polsce

Dla lepszego zastosowania ustawy o ochronie danych osobowych w praktyce duszpasterskiej Kościoła katolickiego, należy pokrótce przybliżyć podstawowe pojęcia z tej dziedziny. Rozwój nowych technologii (także informatycznych) oraz postęp ekonomiczny wpłynął na zagrożenie prywatności człowieka. Instytucje publiczne i prywatne zbierały coraz więcej danych na temat osób fizycznych. Tym samym, człowiek zaczął tracić we współczesnych czasach kontrolę nad obiegami i treścią informacji, które jego dotyczą. Sytuacja wymagała objęcia sfery prywatności osoby ochroną państwa.

Pierwszym i kompleksowym aktem prawnym o zasięgu międzynarodowym, który reguluje kwestię ochrony danych osobowych, jest Konwencja nr 108 Rady Europy z dnia 28 stycznia 1981 r. o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych³. Aktem na poziomie europejskim jest ponadto dyrektywa

---

² Por. Instrukcja *Ochrona danych osobowych w działalności Kościoła Katolickiego w Polsce* (dalej Instrukcja KEP), 23.09.2009 r., Wiadomości Kościelne Archidiecezji Białostockiej 37(2009) nr 3, s. 91-103; dostęp elektroniczny do tekstu instrukcji: http://www.episkopat.pl/?a=dokumentyKEP&doc=2009923_0 (data dostępu: 18.06.2010).

³ Por. Konwencja Nr 108 Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, sporządzona w Strasburgu dnia 28 stycznia 1981 r., Dz. U. 2003 Nr 3 Poz. 25; Oświadczenie Rządowe z dnia 27 sierpnia 2002 r. w sprawie mocy obowiązującej Konwencji nr 108 Rady Europy o ochronie

Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. (95/46/EC) w sprawie ochrony osób w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych⁴.

Transformacja ustrojowa Polski ukierunkowana na rozwój demokracji życia publicznego uwzględniła także ochronę prywatności obywateli. To zaowocowało uchwaleniem ustawy w 1997 r. o ochronie danych osobowych. „Ustawa o ochronie danych osobowych skonkretyzowała konstytucyjnie zagwarantowane każdemu prawo do decydowania o tym, komu, w jakim zakresie i w jakim celu przekazywane są jego dane osobowe”⁵. Akt ten zbudował ponadto narzędzia kontroli i ochrony tychże praw⁶. Wspomnianą konstytucyjną podstawą jest art. 47 i 51 Konstytucji RP⁷.

---

osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, sporządzonej w Strasburgu dnia 28 stycznia 1981 r., Dz. U. 2003 Nr 3 Poz. 26.

⁴ Por. Dyrektywa 95/46/EC parlamentu europejskiego i rady z dnia 24 października 1995 w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych, Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich Nr L 281/31; E. K u l e s z a, *Ochrona danych osobowych a wolność sumienia i wyznania w prawodawstwie polskim*, w: *Ochrona danych osobowych i prawo do prywatności w Kościele*, Materiały z sympozjum zorganizowanego przez Instytut Prawa Kanonicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (15 maja 2001 r.), Kraków 2001, s. 9-11; G e n e r a l n y I n s p e k t o r O c h r o n y D a n y c h O s o b o w y c h, *ABC ochrony danych osobowych*, Warszawa 2007 (dalej ABC ochrony danych osobowych), s. 6.

⁵ *ABC ochrony danych osobowych*, s. 6.

⁶ Aktami wykonawczymi do Ustawy o ochronie danych osobowych są m.in. Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji: Rozporządzenie z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Dz. U. 2004 Nr 94 Poz. 923; Rozporządzenie z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, Dz. U. 2004 Nr 100, Poz. 1024; Rozporządzenie z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, Dz. U. 2008 Nr 229, Poz. 1536; oraz Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 listopada 2006 r. w sprawie nadania statutu Biuru Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Dz. U. 2006 Nr 203 Poz. 1494.

⁷ „Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.”, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. 1997 Nr 78 Poz. 483, art. 47; „I. Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania

1.1. Podstawowe pojęcia ochrony danych osobowych

Ustawa z 1997 r. ustala zasady obowiązujące przy przetwarzaniu danych na temat osób i ich praw, chodzi o informacje zawarte w kartotekach, skorowidzach, księgach, wykazach i w innych zbiorach ewidencyjnych oraz w systemach informatycznych⁸. Ustawa używa pojęcia: „administrator danych”; jest nim każda osoba czy podmiot, który decyduje o celach i środkach przetwarzania danych⁹.

„Dane osobowe” to podstawowy termin omawianej problematyki. „W rozumieniu ustawy za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej”¹⁰. Możliwość określenia tożsamości osoby wiąże się z jej numerem identyfikacyjnym, z jednym lub kilkoma specyficznymi czynnikami (cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne)¹¹. Osobę identyfikuje imię, nazwisko, adres zamieszkania, odciski palców i inne czynniki biometryczne, ale także charakterystyczne numery. W tym kontekście, szczególnym numerem jest 11-cyfrowy PESEL (numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności), który wskazuje na osobę i tym samym

---

informacji dotyczących jego osoby. 2. Władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić, i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. 3. Każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa. 4. Każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą. 5. Zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa.”, tamże, art. 51. Również władze publiczne nie mogą nikogo zmuszać do ujawnienia swoich poglądów, religii i wyznania, por. tamże art. 53 ust. 3. Należy też wspomnieć o ochronie dóbr osobistych, por. Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r., Dz. U. 1964 Nr 16 Poz. 93 z późn. zm., art. 23-24.

⁸ Por. Ustawa o ochronie, art. 2 ust. 1-2. Zbiór danych może cechować złożona struktura, zależnie od kryteriów ułożenia informacji, zbiór bywa rozproszony lub podzielony funkcjonalnie, por. tamże, art. 7 pkt 1.

⁹ Por. tamże, art. 7 pkt 4.

¹⁰ Tamże, art. 6 ust. 1. Ochrona danych osobowych nie oznacza własnościowej koncepcji ochrony danych, tj. że osobie przysługuje prawo posługiwania się danymi tak, jak to czyni właściciel względem rzeczy z wyłączeniem innych osób, por. A. D r o z d, *Ustawa o ochronie danych...*, s. 15.

¹¹ Por. Ustawa o ochronie, art. 6 ust. 2.

podlega ochronie¹². Przy powszechnym użyciu Internetu, należy zastanowić się np. nad adresem poczty elektronicznej. Zasadniczo nie są to dane osobowe, ale w szczególnych przypadkach, takimi mogą być. Samo użycie imienia i nazwiska w adresie nie musi być prawdziwe (np. jankowalski@onet.pl), lecz adres przydzielony osobie w określonej firmie wskazuje konkretnego człowieka¹³.

Część informacji jest kwalifikowanych jako dane szczególnie chronione. Należą do nich: ujawnienie pochodzenia rasowego lub etnicznego, poglądy polityczne, religijne, filozoficzne, wyznanie, przynależność partyjna lub związkowa, stan zdrowia, kod genetyczny, nałogi, życie seksualne, orzeczenia przed sądem lub urzędem (skazanie, kary, mandaty)¹⁴. Ustawa określa sytuacje, kiedy takie wrażliwe dane można przetwarzać.

Jakiegokolwiek operacje na zebranych informacjach o osobach stanowi ich przetwarzanie, począwszy od zwykłego przechowywania danych. Jako przetwarzanie danych należy rozumieć ich udostępnianie, zmianę, modyfikację, przekazywanie, opracowanie oraz usuwanie, także w systemach informatycznych. Usuwanie danych jest czynnością zniszczenia informacji lub taką modyfikacją, która nie pozwoli na przyszłe ustalenie tożsamości osoby¹⁵. Częstym błędem bywa wyrzucenie dokumentów na śmietnik, bez uprzedniego sprawdzenia ich treści, kiedy osoby nieuprawnione dowiadują się w ten sposób o danych osobowych¹⁶.

Ważnym pojęciem jest ponadto zgoda osoby, której dane dotyczą. Zgodę stanowi „oświadczenie woli, którego treścią jest zgoda na przetwarzanie danych osobowych tego, kto składa oświadczenie; zgoda nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczenia woli o innej

---

¹² Por. Ustawa z 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych, Dz. U. 2006 Nr 139 Poz. 993, art. 31a ust. 1. Osoby nie identyfikują informacje o dużym stopniu ogólności, np. nazwa ulicy czy wysokość wynagrodzenia, chyba że zestawimy je z innymi danymi, jak nazwisko czy właśnie numer PESEL, por. *ABC ochrony danych osobowych*, s. 9.

¹³ Por. tamże, s. 9.

¹⁴ Por. Ustawa o ochronie, art. 27 ust. 1.

¹⁵ Por. tamże, art. 7 pkt 3.

¹⁶ Por. *ABC ochrony danych osobowych*, s. 11. Myślę, że podobnym błędem byłoby wyrzucenie na śmietnik komputera lub nośników elektronicznych (np. płyt CD), czy przesunięcie plików do tzw. kosza w systemie komputera.

treści¹⁷. Ten, kto wyraża zgodę, musi mieć pełną świadomość tego, na co się godzi, a przy danych wrażliwych wyraża ją w formie pisemnej.

1.2. Organ ochrony danych

Organem, którego zadaniem jest ochrona danych jest Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych (dalej Generalny Inspektor). Ustawa z 1997 r. poświęca jemu osobny rozdział, artykuły od 8 do 22a. Normy ustawowe określają, kto powołuje i odwołuje Generalnego Inspektora, wymagane warunki, czas kadencji, formułę ślubowania.

Do zadań Generalnego Inspektora należy: kontrola nad przetwarzaniem danych zgodnie z przepisami prawnymi, wydawanie decyzji administracyjnych i rozpatrywanie skarg, prowadzenie rejestru zbiorów danych, opiniowanie projektów ustaw i rozporządzeń, itd.¹⁸ Generalnego Inspektora wspiera jego Biuro wraz z pracownikami, zwanymi inspektorami¹⁹. W razie stwierdzenia naruszeń przepisów o ochronie danych osobowych, na skutek działań kontrolnych, Generalny Inspektor wydaje decyzje administracyjne przywrócenia stanu zgodnego z prawem²⁰.

1.3. Zasady przetwarzania danych oraz prawa osoby

Zgoda osoby jest zasadniczym warunkiem przy przetwarzaniu danych osobowych jej dotyczących²¹. Ponadto dopuszczalne jest operowanie danymi, gdy jest to konieczne m.in. dla zrealizowania uprawnień, realizacji umowy czy zabezpieczenia dobra publicznego²². Administrator, który zbiera informacje o osobie, winien ją powiadomić o swojej firmie, celu utrwalania danych i prawie wglądu do swoich

---

¹⁷ Ustawa o ochronie, art. 7 pkt 5. Por. P. F a j g i e l s k i, *Zgoda na przetwarzanie danych osobowych*, w: *Ochrona danych osobowych. Aktualne problemy i nowe wyzwania*, red. G. Skiba, X. Konarski, Łódź 2007, s. 41-60.

¹⁸ Por. Ustawa o ochronie, art. 12 pkt. 1-6. O zadaniach i uprawnieniach kontrolnych Generalnego Inspektora, por. G e n e r a l n y I n s p e k t o r O c h r o n y D a n y c h O s o b o w y c h, *ABC zasad kontroli przetwarzania danych osobowych*, Warszawa 2007.

¹⁹ Por. Ustawa o ochronie, art. 13-14. Kontakt z biurem Generalnego Inspektora, por. *ABC ochrony danych osobowych*, s. 34-35.

²⁰ Por. Ustawa o ochronie, art. 18.

²¹ Por. tamże, art. 23. Por. A. D r o z d, *Ustawa o ochronie danych...*, s. 114-118.

²² Por. Ustawa o ochronie, art. 23 ust. 1 pkt 1-5.

danych²³. Chyba, że są to np. dane niezbędne do badań naukowych, historycznych, statystycznych, czy badania opinii publicznej, a ich przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby.²⁴

Administrator danych przy przetwarzaniu informacji winien dokładać szczególnej staranności chroniąc interesy osób, których dane posiada²⁵. Tym bardziej, gdy rzecz dotyczy danych wrażliwych, o których wyżej wspomniano (pochodzenie, poglądy, przekonania, religia, stan zdrowia, itd.). Operacje na tych delikatnych danych są dopuszczalne, kiedy osoba wyrazi na to zgodę na piśmie, albo np. wynika to ze statutowych działań kościołów i związków wyznaniowych i pod warunkiem, że przetwarzanie danych dotyczy wyłącznie członków tych społeczności religijnych²⁶.

Jednym z najważniejszych praw osób, których dane są przetwarzane, jest prawo do kontroli tychże danych. Są to zatem takie szczegółowe prawa, jak: uzyskanie informacji o samym zbiorze informacji, firmie, administratorze danych, celu przetwarzania danych, żądanie sprostowania, uzupełnienia danych, czy sprzeciwie wobec przetwarzania danych, gdyby administrator chciał je wykorzystać w celach marketingowych²⁷.

²³ Por. tamże, art. 24-25.

²⁴ Por. tamże, art. 25 ust. 2 pkt 3. Zbieranie i przetwarzanie danych nie jest zabronione, kiedy informacje są udzielane w sposób anonimowy, np. do ankiet socjologicznych, por. W. K a c p r z y k, *Ochrona i przetwarzanie danych osobowych o przekonaniach religijnych i przynależności wyznaniowej w prawie polskim*, w: Stowarzyszenie Kanonistów Polskich, Biuletyn nr 18(2005), s. 77.

²⁵ Por. Ustawa o ochronie, art. 26. Szczególna staranność administratora danych, tj. większa od zwykłej czy należytej staranności, opiera się na następujących zasadach: legalność, celowość, merytoryczna poprawność, adekwatność, ograniczenie czasowe, por. G e n e r a l n y I n s p e k t o r O c h r o n y D a n y c h O s o b o w y c h, *ABC wybranych zagadnień z ustawy o ochronie danych osobowych*, Warszawa 2007, s. 12-19.

²⁶ Por. Ustawa o ochronie, art. 27 ust. 2 pkt 1, pkt 4. Ustawa o ochronie danych stawia barierę dla dowolnego przetwarzania informacji o przekonaniach religijnych i przynależności wyznaniowej, por. E. K u l e s z a, *Ochrona danych osobowych...*, s. 12. Ustawa pozwala posługiwać się danymi osobowymi osób stale utrzymującymi kontakt z kościołami, dotyczy to zatrudnionych, ale także wolontariuszy, por. A. D r o z d, *Ustawa o ochronie danych...*, s. 174. Ponadto, jeśli sama zainteresowana osoba publicznie deklaruje swą przynależność religijną, tym samym znosi zakaz przetwarzania takiej informacji, por. W. K a c p r z y k, *Ochrona i przetwarzanie danych...*, s. 84-86.

²⁷ Por. Ustawa o ochronie, art. 32.

1.4. Zabezpieczenie zbiorów danych i ich rejestracja

Osoby, które administrują danymi, mają obowiązek zastosowania wszelkich możliwych środków technicznych i organizacyjnych celem zabezpieczenia ochrony przetwarzanych informacji. Zwłaszcza, aby osoby nieupoważnione nie miały dostępu do danych, nie mogły ich zabrać, zamienić, uszkodzić, czy zniszczyć²⁸. Ustawa poleca wyznaczenie odrębnej osoby chroniącej dane: administratora bezpieczeństwa informacji²⁹.

Administrator danych, zgodnie z ustawą o ochronie danych, musi zgłosić (zarejestrować) posiadany zbiór informacji do Generalnego Inspektora³⁰. Ustawa wymienia ważniejsze elementy takiego zgłoszenia³¹. Generalny Inspektor prowadzi jawny i ogólnokrajowy rejestr zbiorów danych osobowych³². Z obowiązku rejestracji niektórzy administratorzy danych są zwolnieni, dotyczy to m.in. członków kościołów lub związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej (informacja jest przetwarzana na potrzeby tego kościoła, czy związku wyznaniowego)³³. Ustawę wieńczą przepisy karne.

2. Prawo kanoniczne a ochrona danych

Problematyka ochrony prywatności osoby, więc także jej danych osobowych, jest obecna w powszechnym prawie Kościoła katolickiego. Wydaje się, że zanim zostanie przybliżona treść instrukcji Konferencji Episkopatu Polski z 2009 r. o ochronie danych osobowych, należy najpierw wskazać normy powszechnego prawa kanonicznego. Tym bardziej, że w zapisach wspomnianej instrukcji znajduje się bezpośrednio odwołanie do kanonów regulujących zasady archiwizacji dokumentów.

---

²⁸ Por. tamże, art. 36.

²⁹ Por. tamże, art. 36 ust. 3.

³⁰ Por. tamże, art. 40.

³¹ Por. tamże, art. 41.

³² Por. tamże, art. 42.

³³ Por. tamże, art. 43 ust. 1 pkt 3. Z obowiązku rejestracji zwolnieni są administratorzy danych w związku z zatrudnieniem (także umowy zlecenia i umowy o dzieło), a także zbiory informacji powszechnie dostępnych, czy gdy ich przetwarzanie dotyczy drobnych bieżących spraw codziennych, por. *ABC ochrony danych osobowych*, s. 23.

2.1. Kanon 220

Jednym z ważniejszych przepisów w tym kontekście jest kan. 220 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.: „Nikomiu nie wolno bezprawnie naruszać dobrego imienia, które ktoś posiada, ani też naruszać prawa każdej osoby do ochrony własnej intymności”³⁴. Prawodawca kościelny chroni prawo do dobrej opinii oraz prawo do ochrony własnej intymności. Są to prawa naturalne, które przynależą do osoby niezależnie od tego w jakiej społeczności, także religijnej, żyje ta osoba.

Dobrej opinii nie można naruszać w sposób bezprawny. Naruszenie dobrego imienia może być zniesławieniem, w znaczeniu przestępstwa kanonicznego³⁵. Także kanoniczny proces karny domaga się uszanowania dobrego imienia osoby oskarżonej, czy innych zainteresowanych³⁶. „Natomiast nie jest zabronione legalne naruszenie czyjejś dobrej opinii, tzn. gdy jest usprawiedliwione faktyczną utratą przez kogoś dobrego imienia w następstwie popełnienia przestępstwa stwierdzonego prawomocnym wyrokiem, bądź na skutek zmanifestowania uporu po zostawania w publicznym grzechu ciężkim (...)”³⁷.

Ochrona własnej intymności jest drugim prawem obecnym w treści kan. 220. W ujęciu kanonicznym intymność osoby jest czymś bardziej osobistym i głębszym niż prywatność, nie jest wystawiona na widok publiczny³⁸. Intymność jest bardziej odpowiednim terminem niż prywatność, na gruncie kanonicznym³⁹. Intymność tworzą wewnątrz-

---

³⁴ Por. *Codex Iuris Canonici, auctoritate Joannis Pauli PP. promulgatus, Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984 (dalej KPK 1983). O prawie do dobrej opinii i ochronie życia prywatnego stanowiła soborowa konstytucja *Gaudium et spes*, por. Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, 07.12.1965, w: Sobór Watykański II, Konstytucje, Dekrety, Deklaracje, tekst polski, Poznań 2002, s. 526-606, nr 26.

³⁵ Por. KPK 1983, kan. 1390 § 2-3.

³⁶ Por. tamże, kan. 1455 § 3, 1548 § 2, 1598 § 1.

³⁷ *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, red. J. K r u k o w s k i, Poznań 2005, s. 37; autor komentarza przytacza przykład sytuacji, kiedy proboszcz może odmówić Komunii św., zgodnie z kan. 915 KPK 1983. *Komentarze do kan. 220*, por. także: L. C h i a p p e t t a, *Il Codice di Diritto Canonico. Commento giuridico-pastorale*, t. I, Roma 1996, s. 314-316; *New commentary of the Code of Canon Law*, ed. J.P. B e a l, J.A. C o r r i d e n, T.J. G r e e n, New York-Mahwah 2000, s. 227-228.

³⁸ Por. *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, s. 37.

³⁹ Por. P. M a j e r, *Ochrona prywatności w kanonicznym porządku prawnym*, w: *Ochrona danych osobowych i prawo do prywatności w Kościele*, Materiały z sym-

na sfera myśli, uczuć i przeżyć oraz inne sprawy, które domagają się zachowania tajemnicy, jak zdrowie, czy życie seksualne. Chronione prawo odnosi problem do forum wewnętrznego, tj. do sumienia oraz wszelkich aktów władzy, które są znane tylko zainteresowanym osobom⁴⁰. Bez zgody zainteresowanej osoby, nikt nie może wkraczać w przestrzeń jej intymności. Osoba jest uprawniona, by chronić swą intymność, a inni nie mogą tej przestrzeni naruszać bez wyraźnej i dobrowolnej zgody zainteresowanych.

Intymność wnętrza osoby odkrywa m.in. sakrament pokuty. Kościół chroni prawa osoby przez: zobowiązanie spowiednika do zachowania tajemnicy spowiedzi świętej⁴¹, nakaz zachowania dyskrecji i roztropności w stawianiu pytań spowiadającemu się⁴², zakaz wykorzystania w zewnętrznym zarządzie wiedzy uzyskanej podczas spowiedzi⁴³, zobowiązanie tłumacza i innych postronnych do zachowania sekretu spowiedzi⁴⁴, respektowanie wolności penitenta w wyborze spowiednika⁴⁵. Naruszenie norm związanych ze spowiedzią św. może skutkować zaistnieniem przestępstw kanonicznych⁴⁶.

Oprócz spowiedzi św., intymność osoby rozciąga się na kierownictwo duchowe. Dlatego respektowanie kanonu 220 należy podkreślać w takich środowiskach, jak: seminaria duchowne, domy zakonne, szkoły i internaty⁴⁷. Alumni seminariów duchownych i członkowie instytutów zakonnych muszą mieć należyta wolność w wyborze kierowników duchowych⁴⁸. Temat wolności zakonników w wyborze spowiedników i kierowników duchowych był obecny w nauczaniu Soboru

---

pozjum zorganizowanego przez Instytut Prawa Kanonicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (15 maja 2001r.), Kraków 2001, s. 76.

⁴⁰ Por. tamże, s. 78.

⁴¹ Por. KPK 1983, kan. 983 § 1.

⁴² Por. tamże, kan. 979.

⁴³ Por. tamże, kan. 984 § 1-2.

⁴⁴ Por. tamże, kan. 983 § 2.

⁴⁵ Por. tamże, kan. 630 § 5, 985, 991.

⁴⁶ Por. tamże, kan. 1387, 1388 § 1-2.

⁴⁷ Jednym z ciekawych problemów, w relacji do kanonu 220, są badania psychologiczne kandydatów do święceń lub profesji zakonnej, por. P. M a j e r, *Ochrona prywatności...*, s. 79-82.

⁴⁸ Por. KPK 1983, kan. 246 § 4, 630 § 1. Zobowiązanie kierowników duchowych (ojców duchowych) do dyskrecji, por. tamże, kan. 240 § 2; podobnie, zakonnicy mogą otwierać swe wnętrza przełożonym (odkrywać tajemnice swego sumienia), ale ci ostatni nie mogą zmuszać podwładnych do takiego zaufania, por. tamże kan. 630 § 5.

Watykańskiego II⁴⁹. Analogicznie, w formacji kapłańskiej należy rozdzielać forum wewnętrzne od zewnętrznego, o czym uczył Jan Paweł II, przez umożliwienie alumnom swobodnego wyboru spowiedników⁵⁰.

2.2. Archiwizacja dokumentów

Zabezpieczenie informacji dotyczących wiernych regulują również przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r., które określają zasady dotyczące archiwizacji dokumentów, tj. kanony 486-491. Każde archiwum jest zbiorem danych, w tym danych osobowych, jest także świadectwem kultury wspólnoty kościelnej oraz ma znaczenie dla ogólnie rozumianego dziedzictwa kulturowego.

Treść kanonu 486 poleca troskę o dokumenty, obowiązek ustanowienia archiwum diecezjalnego oraz opracowania inwentarza archiwaliów. „Z największą troską należy strzec wszystkich dokumentów dotyczących diecezji lub parafii”⁵¹. Prawodawca poleca tu „największą troskę”. Każdy, kto opracowuje, zbiera, czy przechowuje dokumenty winien to czynić w sposób jak najbardziej odpowiedzialny. Dokumentami są pisma, ale także inne informacje przechowywane z wykorzystaniem współczesnych środków, jak filmy, mikrofilmy, płyty CD i DVD oraz inne nośniki elektroniczne. Zebrane dokumenty dotyczą: całej diecezji, parafii, osób fizycznych (np. księga ochrzczonych, czy małżeństw) i osób prawnych. Drugi paragraf kan. 486 zobowiązuje do urządzenia archiwum diecezjalnego: „W każdej kurii, w miejscu bezpiecznym, należy urządzić archiwum diecezjalne czyli depozyt dokumentów, w którym winny być przechowywane dokumenty i pisma dotyczące spraw diecezjalnych – zarówno duchowych, jak i doczesnych – odpowiednio uporządkowane i pilnie strzeżone pod za-

---

⁴⁹ Por. Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego *Perfectae Caritatis*, 28.10.1965, w: Sobór Watykański II, Konstytucje, Dekrety, Deklaracje, tekst polski, Poznań 2002, s. 264-275, nr 14.

⁵⁰ Por. J a n P a w e ł II, Posynodalna adhortacja apostolska *Pastores dabo vobis*, 25.03.1992, Wrocław 1992, nr 66. Kanon 220 łączy się ponadto z takimi zagadnieniami, jak: zachowanie dyskrecji i tajemnicy urzędowej w sprawowaniu funkcji duszpasterskich oraz respektowanie tajemnicy korespondencji, por. P. M a j e r, *Ochrona prywatności...*, s. 90-92, 94-95.

⁵¹ KPK 1983, kan. 486 § 1. Troska o zgromadzone dokumenty domaga się rozważenia, w jakich warunkach są one przechowywane: światło, temperatura, poziom wilgotności; dobrze, jeśli kanclerz posiada doświadczenie i wiedzę archiwisty, por. *New commentary of the Code of Canon Law*, s. 639.

mknięciem⁵². Archiwum diecezjalne jest centralnym dla Kościoła partykularnego. Bezpieczeństwo tego miejsca wymaga instalacji urządzeń zabezpieczających. Wydaje się, że samo zamknięcie na klucz, mechaniczne zabezpieczenia, czy nawet użycie profesjonalnych zamków, nie jest wystarczającym. Należy zwiększać bezpieczeństwo poprzez instalowanie systemów alarmowych i zabezpieczeń elektronicznych. Uporządkowanie archiwum prowadzi z kolei do opracowania inwentarza, który jest pomocnym narzędziem w korzystaniu z zasobów; o tym stanowi trzeci paragraf kan. 486: „Powinien być sporządzony inwentarz, czyli katalog dokumentów znajdujących się w archiwum, z dołączeniem krótkiego opisu każdej pozycji”.

Wcześniej wspomniane bezpieczeństwo archiwum wzmacniają zasady postępowania opisane w kanonach 487-488. „Archiwum powinno być zamknięte, a klucz od niego winien mieć tylko biskup i kanclerz. Nikomu nie wolno wchodzić do archiwum bez zezwolenia biskupa lub moderatora kurii i kanclerza równocześnie⁵³. Biskup diecezjalny może na mocy swego autorytetu umożliwić dostęp do archiwum także innym osobom, zwłaszcza wikariuszowi generalnemu, czy biskupiemu oraz wyznaczonemu archiwście⁵⁴. Ograniczenie dostępu osób nieuprawnionych do archiwum nie wyklucza korzystania z dokumentów, m.in. w celu przygotowania autentycznych odpisów. „Osoby zainteresowane mają prawo – gdy o to proszą osobiście lub przez pełnomocnika – otrzymać autentyczny odpis lub kopię dokumentu, z natury swej publicznego, który dotyczy ich osoby⁵⁵. Trzeba podkreślić, że osoby mogą prosić o odpis (kopię) dokumentu, gdy jego treść dotyczy zainteresowanej osoby. A to oznacza, że nie jest to prawo otrzymania kopii wszystkich dokumentów archiwalnych⁵⁶. „Z archiwum nie wolno zabierać dokumentów, chyba że tylko na krótki czas i za zgodą biskupa, albo moderatora kurii i kanclerza równocześnie⁵⁷. Przy ewentualnym wyniesieniu dokumentu, należy rozważyć cel i uzasadnienie takiego działania. Zgody powinno się udzielać wyjątkowo. Tym bardziej, że

⁵² O archiwum kurialnym i dokumentach tam przechowywanych, por. KPK 1983, kan. 482 § 1, 1283 nr 3, 1284 § 2 nr 9, 1306 § 2.

⁵³ Tamże, kan. 487 § 1.

⁵⁴ Por. *New commentary of the Code of Canon Law*, s. 641.

⁵⁵ KPK 1983, kan. 487 § 2.

⁵⁶ Por. *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, s. 371.

⁵⁷ KPK 1983, kan. 488.

współcześnie istnieje wiele możliwości kopiowania, tj. fotokopiowanie pism, skanowanie elektroniczne, czy inne formy kopiowania danych w formie optycznej lub elektronicznej.

Kolejne dwa kanony (489-490) odnoszą się do archiwum tajnego. „W kurii diecezjalnej powinno także być archiwum tajne albo przynajmniej w ogólnym archiwum winna się znajdować kasa pancerna, dobrze zamknięta i umocowana, której nie da się wynieść z miejsca. Należy w nim przechowywać z największą pilnością dokumenty tajne”⁵⁸. Każdy, kto strzeże lub ma dostęp do archiwum tajnego, ma zachować największą ostrożność, więc jeszcze większą, niż to jest zaznaczone w kan. 486 § 2. Prawodawca stawia taki wymóg, gdyż zawartość tajnego archiwum obejmuje fakty forum wewnętrznego⁵⁹. Dokumenty w sprawach karnych należy okresowo niszczyć: „Każdego roku należy zniszczyć dokumenty spraw karnych w zakresie obyczajów, dotyczące osób zmarłych albo spraw zakończonych przed dziesięciu laty wyrokiem skazującym, zachowując krótkie streszczenie faktu wraz z tekstem wyroku”⁶⁰. Ograniczenie dostępu do tajnego archiwum wzmacnia kan. 490: „§ 1. Klucz od tajnego archiwum powinien mieć tylko biskup. § 2. Podczas wakansu stolicy nie wolno otwierać tajnego archiwum lub kasy pancernej. W razie prawdziwej konieczności, czyni to sam administrator diecezji. § 3. Z tajnego archiwum lub kasy pancernej nie wolno wynosić dokumentów”⁶¹.

Troska Kościoła o dokumenty i ich archiwizację rozciąga się także na inne archiwa w diecezji. „Biskup diecezjalny powinien zatroszczyć się o to, ażeby pilnie były przechowywane akta i dokumenty również archiwów kościołów katedralnych, kolegiackich, parafialnych oraz innych znajdujących się na jego terytorium, jak również o to, by sporządzane były w dwóch egzemplarzach inwentarze czyli katalogi. Jeden z nich ma być przechowywany w miejscowym archiwum, drugi zaś

⁵⁸ Tamże, kan. 489 § 1.

⁵⁹ O dokumentach, które powinny znajdować się w tajnym archiwum, por. tamże, kan. 269 nr 2, 377 § 2, 413 § 1, 1082, 1133, 1339 § 3, 1719.

⁶⁰ Tamże, kan. 489 § 2.

⁶¹ Norma ogranicza dostęp kanclerza kurii czy moderatora kurii do archiwum tajnego, wymagane jest zezwolenie biskupa diecezjalnego. Kan. 490 nie ustanawia zasad w sytuacji *sede impedita*, ale przez analogię, należy założyć, że w razie konieczności jest dozwolony dostęp administratora diecezji, por. *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, s. 373.

w archiwum diecezjalnym⁶². Biskup może wypełnić obowiązek kontroli, zwłaszcza w trakcie wizytacji kanonicznej. W posłudze duszpasterskiej ważne zbiory danych znajdują się w poszczególnych parafiach: „Każda parafia winna mieć własny depozyt dokumentów czyli archiwum, w którym należy przechowywać księgi parafialne, łącznie z listami biskupów oraz innymi dokumentami, których zachowanie jest konieczne lub pożyteczne. Biskup diecezjalny lub jego delegat powinien, z okazji wizytacji lub w innym czasie, przejrzeć je wszystkie, a proboszcz ma czuwać nad tym, by nic z nich nie dostało się do obcych rąk⁶³. Dane osobowe szczególnie zawierają księgi, które każda parafia obowiązkowo prowadzi, tj.: ochrzczonych, małżeństw i zmarłych⁶⁴.

Odrębnym zbiorem jest ponadto archiwum historyczne: „Biskup diecezjalny winien zatroszczyć się także o utworzenie archiwum historycznego, w którym strzeżono by pilnie dokumenty posiadające walor historyczny, uporządkowane systematycznie⁶⁵. Biskup diecezjalny jest uprawniony do wydawania norm na temat korzystania z archiwów, tj. przez instrukcje lub nadanie statutu poszczególnym archiwom⁶⁶. „By korzystać z akt i dokumentów, o których w §§ 1 i 2,

---

⁶² KPK 1983, kan. 491 § 1. O archiwach innych osób prawnych, por. tamże, kan. 173 § 4, 1208, 1306 § 2.

⁶³ Tamże, kan. 535 § 4.

⁶⁴ Por. tamże, kan. 535 § 1. Obowiązkiem proboszcza jest właściwe spisywanie i przechowywanie ksiąg, por. tamże. Istotne informacje o osobie, przyjętych sakramentach i stanie kanonicznym zbiera księga ochrzczonych, por. tamże, kan. 535 § 2. Należną troskę należy poświęcić także starym księgom parafialnym, które są przechowywane zgodnie z wymogami prawa partykularnego, por. tamże kan. 535 § 5. Por. także W. W e n z, *Kancelaria parafialna jako przestrzeń kościelnego posługiwania. Studium kanoniczno-pastoralne*, Wrocław 2008. Z innych ksiąg parafialnych należy wymienić: katechumenów, bierzmowanych, stypendiów mszalnych, pierwszej Komunii św., itd., por. *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. II/1, s. 442-443.

⁶⁵ KPK 1983, kan. 491 § 2.

⁶⁶ Por. *Statut Archiwum Archidiecezjalnego ob. łac. w Przemyślu*, w: Synod Archidiecezji Przemyskiej 1995-2000. Statuty i aneksy, Przemyśl 2000, s. 291-294. Do archiwum trafiają np. akta metrykalne z parafii po upływie 100 lat od ich wytworzenia, por. tamże, § 10. Por. także *Regulamin Pracowni Archiwum Archidiecezjalnego ob. łac. w Przemyślu*, tamże, s. 363-364.

albo wypożyczać je, należy zachować normy ustanowione przez biskupa diecezjalnego⁶⁷.

Istnienie zasobów archiwalnych kościelnych stanowi także jedno z zagadnień prawa wyznaniowego. Wskazać należy zwłaszcza dwa akty prawne. Prawo do posiadania własnych archiwów gwarantuje Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego z 1989 r.⁶⁸ Z kolei Konkordat z 1993 r. podkreśla potrzebę ochrony dokumentów archiwalnych⁶⁹.

3. Kościół katolicki w Polsce a dane osobowe

Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski z 2009 r. o ochronie danych osobowych bazuje na dwóch płaszczyznach, tj. na polskiej ustawie z 1997 r. oraz na normach prawa kanonicznego. Jak każda instrukcja na płaszczyźnie prawa kanonicznego, tak i ta, wyjaśnia przepisy ustaw oraz rozwija i określa racje, które należy uwzględnić przy jej zastosowaniu⁷⁰. Struktura instrukcji zawiera trzy zasadnicze segmenty. Po wprowadzeniu, podane są informacje ogólne, następnie wskazania, jak zabezpieczać dane osobowe, i na koniec umieszczono przykładowo

⁶⁷ KPK 1983, kan. 491 § 3. O dokumentach Stolicy Apostolskiej nt. archiwów kościelnych, por. L. C h i a p p e t t a, *Il Codice di Diritto Canonico*, s. 616-617.

⁶⁸ Por. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. 1989 Nr 29 Poz. 154, art. 50 ust. 1. Archiwa kościelne stanowią niepaństwowy zasób archiwalny ewidencjonowany, por. Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, Dz. U. 1983 Nr 38 Poz. 173, art. 42, 45. Por. także *Prawo wyznaniowe*, red. H. M i s z t a l, P. S t a n i s z, wyd. 2, Lublin 2003, s. 380-382.

⁶⁹ „1. W każdej diecezji komisja powołana przez biskupa diecezjalnego będzie współpracować z właściwymi władzami państwowymi w celu ochrony znajdujących się w obiektach sakralnych i kościelnych dóbr kultury o ogólnonarodowym znaczeniu oraz dokumentów archiwalnych o wartości historycznej i artystycznej. 2. Kompetentne władze państwowe i Konferencja Episkopatu Polski opracują zasady udostępniania dóbr kultury będących własnością lub pozostających we władaniu Kościoła.”, Konkordat między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r., Dz. U. 1998 Poz. 51 Poz. 318, art. 25.

⁷⁰ Por. KPK 1983, kan. 34 § 1. Zagadnienie ochrony danych osobowych w prawodawstwie innych konferencji episkopatów, por. I. A r r i e t a, *Konferencje biskupów a ustawodawstwo o prawie do prywatności i ochronie danych osobowych*, w: *Ochrona danych osobowych i prawo do prywatności w Kościele*, Materiały z sympozjum zorganizowanego przez Instytut Prawa Kanonicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (15 maja 2001r.), Kraków 2001, s. 41-66.

zapytania kierowane do Generalnego Inspektora dotyczące działalności Kościoła katolickiego w Polsce.

3.1. Informacje ogólne

Na pierwszym miejscu (pkt. 1), instrukcja wskazuje na podstawie prawną, tj. na wyżej już omawianą ustawę z 1997 r. o ochronie danych osobowych oraz na 47 i 51 artykuł Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Tak określona podstawa prawna jest rodzajem kanonizacji ustaw państwowych w systemie prawa kanonicznego⁷¹. W wykładni stosowania ustawy o ochronie danych osobowych przez Kościół katolicki należy uwzględnić zasadę autonomii i niezależności Państwa i Kościoła, która jest obecna w art. 25 ust. 3 Konstytucji RP oraz w art. 1 Konkordatu z 1993 r.⁷²

Następnie treść instrukcji przybliży podstawowe pojęcia i zasady dotyczące ochrony danych osobowych (pkt. 2-6). Podstawowym jest termin: „dane osobowe”, z rozróżnieniem na dane zwykłe i dane szczególnie chronione (dane wrażliwe). Kolejnym pojęciem jest „zbiór danych”, który może być utworzony „w systemie tradycyjnym (papierowym), albo w systemie informatycznym (np.: w postaci kartotek parafialnych, programów kadrowo-płacowych)”⁷³.

Instrukcja rozwija dalej kwestię przetwarzania danych, co w systemach informatycznych może się sprowadzić także do przesłania maila lub wysłania sms-a. Podstawą przetwarzania danych jest przepis prawa lub zgoda osoby, której dane dotyczą (zgodnie z art. 23 ustawy o ochronie danych). Po myśli art. 27 ust. 2 pkt. 4 ustawy z 1997 r., zgoda osoby nie jest potrzebna, gdy chodzi o wykonywanie działań statu-

---

⁷¹ „Ustawy państwowe, do których odsyła prawo kościelne, należy zachować w prawie kanonicznym na ile nie są przeciwne prawu Bożemu i o ile prawo kanoniczne czego innego nie zastrzega.”, KPK 1983, kan. 22.

⁷² Por. A. M e z g l e w s k i, H. M i s z t a l, P. S t a n i s z, *Prawo wyznaniowe*, wyd. 2, Warszawa 2008, s. 209. Należy zarazem zauważyć, że sama instrukcja jest przykładem współpracy; dokument został przygotowany i podpisany przez Michała Serzyckiego - Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych oraz sekretarza generalnego Konferencji Episkopatu Polski - bpa Stanisława Budzika.

⁷³ *Instrukcja KEP*, nr I/3. Przetwarzanie danych osobowych w praktyce Kościoła katolickiego obejmuje prowadzenie ksiąg i kartotek parafialnych, formację alumnów seminariów duchownych i kandydatów do życia konsekrowanego oraz procedury sądowe, por. A. M e z g l e w s k i, H. M i s z t a l, P. S t a n i s z, *Prawo wyznaniowe*, s. 207.

towych Kościoła katolickiego wobec członków wspólnoty kościelnej lub osób utrzymujących z nim stałe kontakty w związku z ich działalnością i zapewnione są pełne gwarancje ochrony przetwarzanych danych⁷⁴. „Przystąpienie do kościoła, czy związku wyznaniowego, oznacza zgodę na przyjęcie wewnętrznych regulacji, określających zasady działania i statusu członków kościoła, czy związku wyznaniowego. Z tego względu będąc członkiem określonej organizacji nie można nie przyjmować jej zasad działania”⁷⁵.

Zasadniczo zbiory danych Kościoła katolickiego nie podlegają obowiązkowi rejestracji. Tym samym Generalny Inspektor nie posiada pełni uprawnień kontrolnych wobec zbiorów kościelnych, np. kartoteki parafialnej. Generalny Inspektor nie posiada m.in. prawa wstępu do pomieszczeń, gdzie są zbiory danych, wglądu do wszelkich dokumentów, sporządzania kopii danych, wydawania decyzji administracyjnych, itd.⁷⁶ Jednakże, w uzasadnionych przypadkach, Generalny Inspektor może żądać złożenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień, aby ustalić stan faktyczny⁷⁷. Innymi przykładami zbiorów, których nie zgłasza się do biura Generalnego Inspektora są: informacje o darczyńcach (katolikach), księżach, kanonikach, biskupach, członkach instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, uczniach szkół katolickich, czy osobach ochrzczonych⁷⁸. Zapis instrukcji potwierdza, że jeśli są przetwarzane dane osób nienależących do Kościoła (art. 43 ust. 2 pkt. 3 ustawy z 1997 r.), to zbiory powinny być zgłoszone do rejestracji⁷⁹. Obowiązuje też zgłoszenie zbiorów danych osobowych

⁷⁴ „Przetwarzanie danych szczególnie chronionych osób nienależących do Kościoła jest dopuszczalne za pisemną zgodą tych osób (art. 27 ust. 2 pkt. 1).” *Instrukcja KEP*, nr I/4; por. też *Instrukcja KEP, Lista pytań*, nr 12.

⁷⁵ E. K u l e s z a, *Ochrona danych osobowych...*, s. 17.

⁷⁶ Por. *ABC zasad kontroli przetwarzania danych osobowych*, s. 9. Ograniczenie uprawnień kontrolnych Generalnego Inspektora potwierdza autonomię kościołów i związków wyznaniowych, w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych swoich członków i to według własnych reguł danego kościoła, por. E. K u l e s z a, *Ochrona danych osobowych...*, s. 16.

⁷⁷ Por. *ABC zasad kontroli przetwarzania danych osobowych*, s. 10; *Instrukcja KEP, Lista pytań*, nr 8.

⁷⁸ Por. tamże, nr 2.

⁷⁹ Por. *Instrukcja KEP*, nr I/5. Przy rejestracji zbiorów obowiązuje Rozporządzenie Ministra Administracji i Spraw Wewnętrznych z dnia 11 grudnia 2008 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych.

mieszkańców domów opieki społecznej prowadzonych przez instytuty zakonne, a także osób, którym udziela się wsparcia lub pomocy (np. bezdomni korzystający z noclegowni prowadzonych przez Caritas)⁸⁰. Zbiory zgłoszone do rejestracji są umieszczone w ogólnokrajowym jawnym rejestrze zbiorów przy biurze Generalnego Inspektora⁸¹.

Ostatni punkt spośród informacji ogólnych instrukcji Konferencji Episkopatu szczególnie zobowiązuje kościelne osoby prawne do staranności w przetwarzaniu danych. W odniesieniu do osób, które nie należą do Kościoła lub nie utrzymują z nim stałych kontaktów, należy w pełni stosować wymogi ustawy o ochronie danych osobowych⁸².

3.2. Zabezpieczenie danych osobowych

Szanując wartość posiadanych informacji o każdej osobie należy uważnie przemyśleć pytanie, jak zabezpieczyć posiadane zbiory danych osobowych. Druga część instrukcji Konferencji Episkopatu Polski wyraźnie ustosunkowuje się do tej kwestii. Staranność w zabezpieczeniu danych stanowi zasadę ogólną; Kościół może przetwarzać dane osobowe, ale czyni to z pełnym poszanowaniem godności jednostki⁸³.

⁸⁰ Por. *Instrukcja KEP, Lista pytań*, nr 2.

⁸¹ Por. tamże, nr 3.

⁸² „Kościelne osoby prawne, o których mowa w Ustawie z 17 maja 1989 r. o stonku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (np. diecezje, parafie, zgromadzenia zakonne, Caritas Polska, Caritas diecezji, kościelne instytuty naukowe, czy Papieskie Wydziały Teologiczne), jak również działające w ich ramach kościelne wydawnictwa, zakłady wytwórcze, usługowe i handlowe, zakłady charytatywno-opiekuńcze, szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze, nieposiadające osobowości prawnej są zobligowane do dołożenia szczególnej staranności w procesie przetwarzania danych osobowych pozyskiwanych w ramach swojej działalności. Do takich jednostek organizacyjnych Kościoła ustawa znajduje zastosowanie w pełni w przypadku przetwarzania danych osób nienależących do Kościoła i nieutrzymujących z nim stałych kontaktów (tzn. muszą być wykonane przez administratora danych wszelkie obowiązki wynikające z przepisów o ochronie danych osobowych).”, *Instrukcja KEP*, nr 1/6. Zbieranie i przetwarzanie informacji o osobach niewierzących w parafii, jest dozwolone za ich pisemną zgodą oraz po poinformowaniu, w jakim celu to się czyni, por. *Instrukcja KEP, Lista pytań*, nr 5.

⁸³ Por. *Instrukcja KEP*, nr II/1; brak staranności może spowodować odpowiedzialność karną, por. tamże. Staranność przetwarzania danych wymaga stosowania odpowiednich rozporządzeń, por. Rozporządzenie Ministra Administracji i Spraw Wewnętrznych z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny

Zasada ta powinna przyświecać administratorom danych, którymi często są organy kościelnych osób prawnych. Instrukcja przykładowo wymienia biskupów, czy proboszczów⁸⁴. Administrator ma obowiązek zabezpieczyć dane przez zastosowanie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych. Zabezpieczenie dotyczy tak danych przetwarzanych w sposób tradycyjny (np. papierowy), jak i w systemach informatycznych (np. informacje zebrane w komputerze).

Szczególne sytuacje, które domagają się staranności przy przetwarzaniu danych osobowych, powstają w związku z ogłoszeniami parafialnymi. Obowiązek ustalenia braku przeszkód pomiędzy narzeczonymi prowadzi do wygłoszenia tzw. zapowiedzi⁸⁵. Wygłasza się je ustnie lub wywiesza informację w gablotach ogłoszeń parafialnych podając nazwiska, stan cywilny i przynależność parafialną. Należy w takiej sytuacji zachować adekwatność przetwarzanych danych, aby zakres ujawnionych informacji był proporcjonalny do realizacji obowiązku oraz do poszanowania godności narzeczonych. Ogłasza się tylko najbardziej konieczne informacje, które nie naruszają prywatności osób⁸⁶. Proboszcz wygłaszając zapowiedzi przedmażeńskie nie narusza zapisów ustawy o ochronie danych osobowych i nie potrzebuje odrębnej zgody narzeczonych na głoszenie zapowiedzi⁸⁷. Troska o bezpieczeństwo informacji wyklucza ponadto ich przekazywanie osobom trzecim, w związku z planowanym przyjęciem sakramentu, np. fotografom, kwiaciarzom, handlowcom, itd.⁸⁸

---

odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.

⁸⁴ Por. *Instrukcja KEP*, nr II/2.

⁸⁵ Por. KPK 1983, kan. 1069.

⁸⁶ Por. *Instrukcja KEP, Lista pytań*, nr 6. Ogłoszenia imienia i nazwiska narzeczonych oraz parafii, z których pochodzą nie można łączyć z ich adresami zamieszkania. Publiczne ogłaszanie, którzy parafianie nie uścili składek na cele parafialne narusza ich prywatność; dopuszczalne jest kierowanie imiennych wezwań do uregulowania należności, por. tamże.

⁸⁷ Por. Z. J a n c z e w s k i, *Zapowiedzi przedmażeńskie a prawo do ochrony danych osobowych*, *Ius matrimoniale* 12/18 (2007), s. 63. Z. Janczewski stwierdza, że nie należy podawać adresów zamieszkania, uzasadniając to narażeniem narzeczonych na niechciane propozycje komercyjne, por. tamże.

⁸⁸ Por. *Instrukcja KEP, Lista pytań*, nr 7. Uważam, że ostrożność w udzielaniu informacji winna obejmować udzielanie wszystkich sakramentów i sakramentaliów, nie tylko małżeństwa.

Dane są przechowywane i przetwarzane w określonym miejscu fizycznym. Dlatego tekst instrukcji Konferencji Episkopatu nakazuje zabezpieczenie budynku, pomieszczeń, czy części pomieszczeń przez: „a) zastosowanie odpowiednich zamków, drzwi, systemów alarmowych, itp.; b) zapewnienie kluczy do pomieszczeń, szaf, biurek, itp. oraz kontroli ich używania; c) zabezpieczenie przed dostępem osób trzecich na czas nieobecności w pomieszczeniach osób upoważnionych”⁸⁹. Dokumenty stanowią cenne źródło danych osobowych, więc należy je chronić. Dostęp do dokumentów mogą mieć tylko osoby upoważnione, zobowiązane do tajemnicy; zbędne dokumenty należy niszczyć, tak, by nie można odtworzyć ich zawartości; po pracy trzeba dokumenty przechowywać w zamkniętych szafach⁹⁰. Nie można więc zostawiać dokumentów w miejscach ogólnie dostępnych lub w otwartych szafach. Te zasady bezpieczeństwa są zbieżne z normami kanonicznymi, które dotyczą archiwów kościelnych.

Kartoteki i księgi parafialne są zbiorami danych potrzebnych dla realizacji celów własnych Kościoła (w terminologii ustawy z 1997 r. – realizacji celów statutowych). Zwłaszcza proboszcz, po myśli kan. 535 Kodeksu z 1983 r., jest odpowiedzialny za prowadzenie i przechowywanie tych ksiąg. On też odpowiada za bezpieczeństwo danych osobowych zebranych w kancelarii i archiwum parafialnym⁹¹. Ustawa o ochronie danych osobowych chroni prawa żyjących. Dlatego nie ma ona bezpośredniego zastosowania do informacji nt. zmarłych⁹². Ewentualny wgląd do księgi zmarłych w kancelarii parafialnej musi dokonać się w oparciu o poszanowanie godności osoby zmarłej i jej rodziny⁹³.

---

⁸⁹ *Instrukcja KEP*, nr II/3 pkt. 1. Temat bezpieczeństwa budynków kościelnych podejmuje specjalistyczne opracowania, np. por. S. K o c e w i a k, P. O g r o d z k i, J. R u l e w i c z, *Vademecum zabezpieczenia obiektów sakralnych*, wyd. 2, Warszawa 2006. Starsze wytyczne, m.in. dotyczące bezpieczeństwa budynków, zawierają następujące dokumenty: K o m i s j a E p i s k o p a t u P o l s k i ds. S z t u k i K o ś c i e l n e j, *Konserwacja i zabezpieczenie zabytków sztuki kościelnej*, 17.06.1970, w: Dokumenty duszpastersko-liturgiczne Episkopatu Polski 1966-1993, Lublin 1994, s. 307-309; K o n f e r e n c j a E p i s k o p a t u P o l s k i, *Normy postępowania w sprawach sztuki kościelnej*, 25.01.1973, tamże, s. 311-330.

⁹⁰ Por. *Instrukcja KEP*, nr II/3 pkt. 2.

⁹¹ Por. *Instrukcja KEP*, *Lista pytań*, nr 10-11.

⁹² Por. *ABC wybranych zagadnień z ustawy o ochronie danych osobowych*, s. 28.

⁹³ Por. *Instrukcja KEP*, *Lista pytań*, nr 13.

Informacje o parafianach mogą być nieaktualne lub błędne. Rodzi to pytania o prawo parafian do uzupełnienia, czy sprostowania zmian w dokumentach parafialnych. Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski podaje odpowiedź, choć pytanie było skierowane bezpośrednio do Generalnego Inspektora. „W przypadku, gdy w dokumentach przechowywane są informacje dotyczące np. nieaktualnego adresu zamieszkania, nazwiska lub numeru telefonu, to administrator danych, np. proboszcz, ma obowiązek ich sprostowania (art. 35 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych), jak również obowiązek uzupełnienia danych niekompletnych”⁹⁴. Inaczej wygląda sprawa, gdy osoba, która występuje z Kościoła katolickiego, żąda usunięcia danych osobowych z ksiąg parafialnych (ogólnie-kościelnych). Archiwizacja dokumentów kościelnych dokonuje się w oparciu o zasady prawa kanonicznego i instrukcja ustala, że takie prawo usunięcia danych nie przysługuje osobie⁹⁵. Fakt wystąpienia z Kościoła jest odnotowywany w księdze chrztów⁹⁶. Wszelkie zmiany w księgach metrykalnych można dokonać za pisemną zgodą kurii diecezjalnej⁹⁷.

---

⁹⁴ Tamże, nr 14. Uważam, że taki zapis należy odnieść zwłaszcza do kartoteki parafialnej.

⁹⁵ Por. tamże, nr 9. O osobie, która wystąpiła z Kościoła nie zbiera się więcej danych. Jednak w związku z prawami osób trzecich nie jest wykluczone przetwarzanie już posiadanych informacji. Przykładowo, małżonek, który nadal pozostaje w Kościele, ma prawo do dokumentu kościelnego, w którym pojawią się dane osoby, która porzuciła wspólnotę kościelną, por. A. M e z g l e w s k i, H. M i s z t a l, P. S t a n i s z, *Prawo wyznaniowe*, s. 211.

⁹⁶ „Jednocześnie należy wyjaśnić zainteresowanemu, że chrzest jest wydarzeniem, którego nie da się wymazać z historii życia człowieka, dlatego wykreślenie aktu z księgi chrztu nie jest możliwe. Gdyby ktoś powoływał się na prawo o ochronie danych osobowych, należy wyjaśnić, że w tej sprawie nie ma ono zastosowania (...)”, por. K o n f e r e n c j a E p i s k o p a t u P o l s k i, *Zasady postępowania w sprawie formalnego aktu wystąpienia z Kościoła*, 29.09.2008, http://www.episkopat.pl/?a=dokumentyKEP&doc=2008929_0 (data dostępu: 18.06.2010), nr 11; adnotacje w księdze chrztu nt. wystąpienia z Kościoła, por. tamże, nr 12, 14.

⁹⁷ Temat nanoszenia urzędowych zapisów oraz uprawnionych zmian w księdze ochrzczonych, por. W. W e n z, *Kancelaria parafialna...*, s. 105-109. Zabieg zmiany płci oraz decyzja sądu państwowego w tej sprawie nie daje podstaw do wprowadzania zmian w księgach parafialnych. Informację o zmianie płci należy umieścić na marginesie księgi ochrzczonych wraz z kopiami dokumentów; podstawę do zmiany danych w księgach parafialnych daje decyzja dykasterii Kurii Rzymskiej, por. *Komunikat Nuncjatury Apostolskiej w Polsce*, 04.10.2004, N. 11.170/04.

Bezpieczeństwo danych zamieszczonych w księgach parafialnych ogranicza dostęp osób postronnych do informacji. Proboszcz, odpowiedzialny za ochronę danych osobowych, umożliwia wgląd do poszczególnych ksiąg tym osobom, których te dane bezpośrednio dotyczą, zakładając uzasadnioną i poważną rację i chroniąc jednocześnie prawa innych osób. Czynnikiem ochrony danych osobowych skłania do traktowania ksiąg parafialnych jako tajnych. Wyjątkowo, cel np. kwerendy naukowej upoważnia proboszcza do umożliwienia wglądu lub wypożyczenia akt naukowcom, czy historykom, za pozostawionym rewersem. Może to uczynić na podstawie pisemnej zgody kurii diecezjalnej⁹⁸.

Pozostając jeszcze przy osobie proboszcza i jego roli w zabezpieczeniu informacji o osobach, ochrona ta rozciąga się również na nauczanie religii w szkołach publicznych. Proboszcz, na mocy norm prawa kanonicznego i art. 12 Konkordatu, sprawuje nadzór nad katechezą szkolną, np. przez jej wizytację. Katecheta może przekazywać proboszczowi informacje o uczęszczaniu uczniów na katechezę i ich wynikach nauczania. W odniesieniu do uczniów nienależących do Kościoła katolickiego, katecheta mógłby przekazywać te dane, za ich zgodą lub za zgodą ich opiekunów prawnych⁹⁹.

Kościelne osoby prawne lub inne jednostki organizacyjne mogą prowadzić szkoły, przedszkola, szpitale, domy pomocy społecznej, świetlice, itd. Prawa i obowiązki instytucji kościelnych opierają się na szczegółowych ustawach, np. ustawie o systemie oświaty¹⁰⁰. Zastosowanie ustawy o ochronie danych osobowych występuje o tyle, o ile konkretna ustawa nie reguluje jakiejś kwestii. Ewentualne udostępnienie danych osobowych może nastąpić w ściśle określonym celu i zakresie tym podmiotom, które wykażą legalność swego działania, np. sądom, prokuraturze, policji, innym organom prowadzącym postępowania na podstawie odrębnych procedur¹⁰¹.

Obok tradycyjnych systemów przechowywania informacji, także nowoczesne systemy informatyczne są źródłami danych osobowych. Dlatego należy zapewnić bezpieczeństwo informacji poprzez: „a) zapewnienie dostępu do komputerów wyłącznie osobom upoważnionym

⁹⁸ Por. W e n z, *Kancelaria parafialna...*, s. 114-115.

⁹⁹ Por. *Instrukcja KEP, Lista pytań*, nr 15.

¹⁰⁰ Por. Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty, Dz. U. 1991 Nr 95 Poz. 425 z późn. zm.

¹⁰¹ Por. *Instrukcja KEP, Lista pytań*, nr 16.

(np. ustawienie monitorów komputerowych w sposób uniemożliwiający osobom postronnym zapoznanie się z danymi, zachowanie w tajemnicy haseł dostępu do komputerów, zastosowanie wygaszacza ekranu w momencie niekorzystania z komputera); b) przechowywanie elektronicznych nośników informacji zawierających dane osobowe (dyskietki, płyty CD, taśmy magnetyczne) w sposób zabezpieczający przed nieuprawnionym przejęciem, odczytem, skopiowaniem lub zniszczeniem; c) w sytuacji, gdy dane osobowe przetwarzane są na komputerze przenośnym (laptopie), niezbędne jest zachowanie szczególnej ostrożności podczas jego transportu, przechowywania i użytkowania w terenie oraz zastosowanie programu szyfrującego; d) systemy informatyczne, przy użyciu których przetwarzane są dane osobowe, zabezpiecza się przed utratą zasilania poprzez zastosowanie urządzeń UPS; e) systemy informatyczne, przy użyciu których przetwarzane są dane osobowe, zabezpiecza się przed utratą danych poprzez wykonywanie okresowych kopii bezpieczeństwa; f) systemy informatyczne, przy użyciu których przetwarzane są dane osobowe, zabezpiecza się przed zagrożeniami pochodzącymi z sieci publicznej Internet za pomocą specjalistycznych mechanizmów teleinformatycznych, takich jak: – zaporą ogniową (tzw. „firewall”), – system wykrywania włamań, – oprogramowanie antywirusowe. Zagrożenia powyższe można wyeliminować poprzez korzystanie z komputera niemającego połączenia z Internetem”¹⁰².

Te zasady bezpieczeństwa instrukcja z 2009 r. uzupełnia przypomnieniem, w jaki sposób bezpiecznie korzystać z komputerów. Chodzi o nieotwieranie załączników poczty elektronicznej od nieznanych nadawców, używanie legalnych programów, unikanie stron, które mogą zawierać treści o charakterze przestępczym, hakerskim lub nielegalnym – ze względu na szkodliwe oprogramowanie, niestosowanie opcji autouzupełniania formularzy i zapamiętywania haseł, aktualizowanie systemu operacyjnego komputera, systemu antywirusowego, jak również systemu firewall¹⁰³.

Dodatkowo, zaleca się, aby na użytek poszczególnych osób prawnych, administrator danych opracował pisemną instrukcję¹⁰⁴. Taki

¹⁰² *Instrukcja KEP*, nr II/3 pkt. 3.

¹⁰³ Por. tamże, nr II/4; w sieci internetowej nikt nie jest do końca anonimowy, a informacja o korzystaniu z konkretnej strony www jest utrwalana, co może być wykorzystane przez różne podmioty dla celów niezgodnych z prawem, por. tamże.

¹⁰⁴ Por. tamże, nr II/5.

instrument zawiera reguły i praktyczne wyjaśnienia nt. zarządzania i ochrony informacjami. Jeśli dostęp do danych mają osoby trzecie, to administrator może wyznaczyć osobę, która będzie nadzorowała bezpieczeństwo informacyjne. Widać tu zbieżność z art. 36 ust. 3 ustawy z 1997 r., która zaleca ustanowienie administratora bezpieczeństwa informacji.

Kolejny punkt instrukcji (nr II/6) Konferencji Episkopatu przywołuje kanony Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. Są to, już wyżej omówione normy nt. archiwizacji dokumentów. Ostatnim segmentem instrukcji jest lista pytań związanych z działalnością Kościoła katolickiego, a kierowanych do Generalnego Inspektora Danych Osobowych w Polsce. Przytoczenie pytań i odpowiedzi, w instrukcji kościelnej, stanowi praktyczne jej uzupełnienie i swego rodzaju wykładnię dla problemów pojawiających się na styku norm o ochronie danych osobowych i życia Kościoła w Polsce.

Zakończenie

Współczesne prawo o ochronie danych osobowych nakłada obowiązki na wszystkich administratorów baz danych. W ten sposób chroni się także prawa katolików oraz innych osób. Przestrzeganie tych norm zabezpiecza legalność działania podmiotów kościelnych, ale także stanowi wyraz ich duszpasterskiej troski.

W punkcie pierwszym zostały w formie skróconej przedstawione wymogi ustawy o ochronie danych osobowych. Ich przybliżenie było konieczne dla lepszego zrozumienia zapisów instrukcji Konferencji Episkopatu Polski o ochronie danych osobowych. Zarazem, instrukcja ta opiera się na prawie kanonicznym. Dlatego należy pamiętać o normach Kodeksu Prawa Kanonicznego, zwłaszcza o kan. 220, który chroni dobre imię i intymność każdej osoby. Ponadto normy kodeksowe obejmują problematykę archiwów kościelnych i przechowywania także dokumentów.

Instrukcja Konferencji Episkopatu z 2009 r. jest potrzebnym narzędziem dla ochrony danych osobowych w przestrzeni prawa kanonicznego. Przybliżyła ponadto temat, który nie jest w pełni uświadomiony wśród kościelnych administratorów danych osobowych. Kościół jest wyczulony na ochronę dobrego imienia i intymności (prywatności) osób, o czym świadczą normy kanoniczne. Jednakże współczesny rozwój społeczny oraz technologiczny domaga się zwiększenia ochrony

danych osobowych. Wydaje się, że kościelne podejście do dokumentów, ich ochrony i uszanowania zapewnia w dużej mierze ochronę danych osobowych.

Przestrznią, która może być mniej postrzegana, jako wymagająca troski, to nowe systemy informatyczne. Ustawa oraz instrukcja kościelna poleca chronić bezpieczeństwo danych także w nowych systemach informatycznych. Potrzebne jest uczulanie kościelnych administratorów danych na zabezpieczanie techniczne i organizacyjne również, gdy chodzi o wykorzystanie komputerów, sieci internetowej, sieci wewnętrznej (w obrębie np. określonych osób prawnych) oraz wszelkich elektronicznych nośników. Ten temat wymaga zarazem dalszych badań.

The protection of personal data – ministerial duty

In democratic state the protection of personal data is a legal standard. The basic legal act which is in force in Poland is the Act of 29 August 1997 on the Protection of Personal Data. In the first part of the article there are presented the requirements of polish law related to the above subject.

In the second part of the elaboration norms of canon common law, which correspond with subject matter, has been adduced and amplified. In particular, content of 220 Canon of the Code of Canon Law (1983) protects good reputation and privacy of any person. Furthermore norms of the Code include problems connected with ecclesiastical records and safekeeping the documents, which contain personal data.

The third part of the article presents norms that oblige to protect personal data within Catholic Church in Poland. Conference of Poland's Episcopacy in 2009 published an instruction on the protection of personal data.

Contemporary law on protection of personal data obliges all database administrators. In that way it also protects Catholics' and others laws. Adhering to those norms preserve legitimacy of ecclesiastical subject functioning, but also states their pastoral care. Concern for moral good of the faithful includes also respect for every piece of information concerning individual Catholic.

New information systems are also the field requiring concern. Polish legal act and ecclesiastical instruction recommends protecting safety of data also in new information systems. That is why ecclesiastical administrators of data ought to protect personal data when using computers, the Internet and all data storage devices. At the same time that subject requires further researches.